

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatoria.

Brasiovu 10 Februaru 29 Ian. 1867.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a se face de fiecare publicatiune.

MONARCHIA AUSTRIACA

Transilvani'a.

ARCHIVU

pentru filologia si istoria de

Timoteu Cipariu,

canonicu metropolitanu, membru fundatoriu si v. presiedinte asociatiunii romane transilvane etc. Blasiu 1867.

Tocma primimu Numerulu 1. diu opulu acest'a de toti doritu si asteptatu. Elu contine, in 3 c6le cuartu mare cu ajustare si tipariu catu se p6te de netedu si elegantu, mai multi artiooli de mare importantia filologica si istorica: Program'a Archivului detaiata; despre unificarea ortografiei! Documente istorice de mare insemnatate istorica-nationala, Fastii romani etc.

Numele auct6relui e pr6 deajunsa recomandatiune a acestui opu, de aceea noi trecemu la publicarea programele detaiate din fruntea Archivului.

Program'a Archivului.

I. Suntu 20 de ani in 4. Ianuariu 1867, de candu a aparutu Nr. I din Organu, antianulu diurnalu politicu-literariu, nu numai in imperiulu austriacu ci in t6ta romanimea, scrisu in tregu cu litere latine.

Scopulu lui fuse nu intru atatu politicu, catu literariu, filologicu-istoricu, pre cum arat6 acea serie lunga de artiooli despre limb'a roman6sca, gramateci-ortografici, cari, mai alesu sub titlu de Principia de limba si de scriptura, a'au inceputu inca in Nr. IV. (27 Ian. 1847), si numai misic6rile politice din anulu urmatoriu le au precurmatsu in Nr. LXIII. (10 Mart. 1848).

D6ca viati'a acestui organu de publicitate nu er6 atatu de scurta, si d6ca cercustarile, dopa acea calamitate publica a patriei, sufereau reinceperea si continuarea lui, se potea sper6, ca una parte din scopulu, ce ne propusesemu, se ar' fi realizatu mai curundu si mai precisu: stabilirea ortografiei romane cu litere latine.

Dela 1850 in coce, Gazet'a Transilvaniei pre incetu si-a mutatu portulu, din „civile“ in latinu, camu cu ortografi'a organului. Dupa ea, Telegrafulu, totu asemenea. Er' dopa ele nu a mai aparutu nece unu diurnalu, politicu sau de alta natura, in imperiulu austriacu, pana astadi, care se nu se fia scrisu cu litere latine si cu ortografi'a organului, seau d6ca cuiva mai place a dice: cu ortografi'a comisiunii filologice din 1860, — bene-reu seau multu-pucinu; ca ce diferentiele si variatiunile nu-su de mare insemnate.

Ce e mai multu, inca si fratii nostri celi din afora si-au desbracatu de totu intrega diurnalistic'a de literale „civile“ si o au infoliatu in cele latine. Numai catu, chiaru si pentru inceputu, form'a scrierei limbii romanesci, atatu e de „pocita“ in acele diurnale, catu te prende dorerea de, ce patiesce bi6t'a limba roman6sca.

Aici diferentiele si variatiunile atatu suntu de colosali, catu si in ochii celor mai rabdurii, mai indiferenti, mai nepasatori, suntu nesuferite. Cu atatu mai multu in6s suntu nesuferite in ochii celor mai vii, mai infocati, mai decisu, c6 se nu dion si ai celor mai intielegatori si preceptori, in catu in anii mai din urma par' ca publiculu romanu er6 pre-aci pre-aci se se resc6le in contr'a scriet6rilor romani de prin diurnale, carti seau brosiure, pentru ce nu se intielegu se puna una data capetu la atate noue si noue diyagatiuni cari de cari mai cornurate.

Noi, cari mai bene de 40 de ani amu urmaritu cu cea mai via atentiune t6te fasile literaturii romane, si in specie ale desvoltarei lim-

bei si ortografiei romanesci, si amu luat parte activa in miedi-loculu uadeloru acestei fortune, amu av6 dreptu, p6te mai multu de catu mai toti, de a ni se uri de atate fluctuatiuni, si de a ne pierde patientia, — amu fi doritu, c6 publiculu se fia avutu mai multa rabdare pentru scriet6rii nostri, si se le lase inca liberu cursulu vreuna 20—30 de ani, pana candu chiaru literatilo:u nostri li-se va uri de atata diacordantia, si voru set6ti de sene si necesitatea de a se impac6 in pareri si a se concentr6 intru un'a.

De altmentrea am t6ta temerea, ca cu reulu nu vomu esi la cale, ci numai cu benele si frumosulu. Reulu aici e t6ta autoritatea, personale au comunale; si ori ce-ne se va incerc6, individuu seau societate, a dist6 publiculu romanu, cumu se scria, numai palia-si va aprende in capu; precum unii au si patit'o.

De acea inse totu am fostu de parere, precum si adi sum, c6 omenii competenti se nu-si precurme cercetariile seri6se, severe, consci6ti6se, asupr'a limbii si formel6r ei gramatece si ortografice; pentru c6 asia pre incetu se se netedi6sca calea, ce ar' duce mai curundu si mai secur6 la consensulu comune.

Din acestu puntu de vedere amu plecatu si inainte de 20 ani, incepundu publicarea organului, si acum'a dopa 20 de ani.

Principiale, ce le aveamu atunci, le amu si astadi. Cercetarile, ce le amu continuatu de 20 de ani in coce, m'au confirmatu si mai tare cu par6ile, ce le amu adoptatu atunci. Si nu t6tiu sper6, ca convictiunile, ce le amu castigatu si nutritu in 40 de ani, se le mai potiu sc6imba cu altele.

De acea ne amu si propusu, in acestu nou organu de publicitate, a ne desfasior6 pre incetu ideele, a ne produce ratiunile si motivele, a desleg6 indoilele, a inderept6 paterile, — si in urma, c6 se fimu sinceri si consci6ti6si, a ne corege si pre ale n6stre, unde ne vomu fi aflandu ca amu ratecitu, seau ale reduce la una mai buna armonia, unde pana acum nu amu fostu oserbatu, ca e diacordantia.

II.

Inse e unu lucru cunoscutu, cumu ca discusiunile, mai alesu cele prea lunge si prea dese, de asta natura, nu su dopa gustulu fia caruia, inca si mai multu, d6ca discusiunea e nevolita a se tinde la cercetari erudite si conclusiuni strinse si departe deduse, la cari pentru c6 se fia bene si de plenu intielese, de multe ori e de lipsa una atentiune inordata si una cunoscentia mai exactu de materi'a filologica, carea ar' fi a se presupune in fiecare lectoriu, ci nu se afla asia precum se presupune.

De acea, pentru a d6 una mai mare varietate argumentului, si a desdaun6 pre lectoriu de desgustulu, ce l'ar' pot6 senti, amu crediutu de lipsa si acum, c6 si 6re candu in organu, a se adauge cercetari si de alta natura inse omogenie, cum si este istoria nationala, ce e strictissime impreunata cu limb'a si filologi'a romana, ca si la t6te poporale. Ca ce cu esistentia seau caderea limbii ori carui poporu sta seau cade si istoria aceluia, si unde a incetatu limb'a, a incetatu si viati'a lui, er' mortii numai au istoria.

Au nu si limb'a unui poporu, si fasile prin cari a trecut, sunt parte istoriei lui? Si au nu chiaru si acele fasi nu suntu cauzate prin evenemetele istorice, prin cari au trecut si populu si limb'a lui?

D6ca in limb'a roman6sca voru fi cuvente si forme, de esemplu, dacice, gotice, slovenesci, unguresci, turcesci etc. au nu voru fi ele remasitiile comericiului intre romanu si intre acele pop6ra? Unui comericiu, nu numai negociatorescu si paciuitu, ci si asupritoriu si dusimanosu, inse totu comericiu.

Si cate punte intunecate suntu inca in istoria

romanului. Strainii si pana astadi stau inspaimati inaintea istoriei romanului, c6 inaintea unei enigme, inca si straini de mare nume si de cercetare profunda; — seau se facu a fi inspaimati, ceea ce pentru noi totu un'a este.

Ca-ci a n6stra a romaniloru detoria este, a le luptin6 cu faclia istoriei, si asia de chiaru, catu nunumai celi cu doi ochi, ci chiaru si orbii se le vedea.

Aste suntu puntele programei Archivului, ce ni-le amu luat de scopu, de cari catu de pucinu de ne vomu apropi6, totu amu propasitu, si e unu castigu.

Romanulu totu de a un'a si-a adorat limb'a s'a, si istoria lui, de a si fostu une-ori f6rt6 trista, inse infacisic6za si pagine atatu de ilustrii, catu se p6te laud6 cu virtutea strabuniloru sei.

Pacine pop6ra au fostu, ceri, ori catu de ilustrii se fia fostu se nu-si aiba si pagine triste, plene de calamitati, ruine, si in urma de pericole totali. Nece Greci'a, cu totu eroismulu Spartaniloru dela The.mopylae si cu t6ta intieptiunea admirabile a lui Temistocle, nu pot6 se scape de servitutea persesca si de devastarea Ateiei. Rom'a insasi, care se redicase la culmea puterii celei mai inalte, inca cadit6 sub lovit6rele barbare.

Ce mirare dar' d6ca si romanulu, straplantatu in sinulu barbariei, si lasatu de buna ora in voli'a Daciloru, Gotiloru, Avariloru etc., cadit6 sub amarulu jugu alu servitutei?

Nu ast'a e de miratu, ci mirarea cea mai mare e, ca intru atari impregiurari nu s'a suflatu, c6 pulberea, de pre faci'a pamentului.

De ace'a suscrisulu cautandu la dorenti'a generale a t6ta romanimea, c6 dopa ce s'a delaturatu cu totulu scrierea cu litere „civile“, si s'a adoptatu alfabetulu latinu pentru limb'a roman6sca, se se afle una chias6 amesurata geniului limbii si indigentiei comuni, spre usuarea acelu alfabetu pre catu se p6te mai regulatu si mai usioru, de una parte, — de alta cautandu si la unele punte mai susu atinse din istoria poporului romanu din partile Daciei, — s'a determinatu a deschide acesta folia curatu literaria roman6sca, spre cercetari filologice si istorice, sub titlu de —

ARCHIVU pentru FILOLOGIA si ISTORIA.

Caprinsulu lui dar' va fi, —

a) filologicu, despre originea si natura limbii romanesci, de ortografi'a, gramatic'a; sintactic'a, lexicologi'a ei, seu totu ce se fiene de filologi'a limbii romanesci, ilustrarea, rectificarea si fipsarea ei.

b) istoricu-geograficu, despre originea si templarile poporului romanu, dela antani'a aparitiune pre pamentulu Daciei pana adi, cercetari archeologice, topografice, ethnografice, seu totu ce p6te ilustr6, clarific6 si determin6 vreunu puntu din istoria romanului seu a altoru pop6ra, cu cari istoria lui e impreunata, civile seu beseric6sca.

Acestu cuprinsu se va tract6 in disertatiuni, artiooli, corespondentii, recensiuini, documente, notitii etc.

Ajutoriu la acesta intreprindere ne a promis Dn. prof. gimnasiale I. Moldovanu, cunoscutu publiculu romanescu din lucrarile sale filologice si istorice.

Conditiiunile publicarei se afla pre pagin'a ultima acestui numeru.

T. C.

Drepturile fundamentale.

Drepturile omului sunt nascute cu elu insusi, o multime de 6meni inse nu le potu defini, ci numai le simtu, 6ra altii nu voiescu a le reun6sce 6menimii, ci se inc6roca a le p6stra numai pentru sinei. Ac6sta o facu absolutistii si anarchistii.

Intre anii 1848 si 1850 s'au scrisu si vorbitu toama si pe la noi multe despre drepturile fundamentale, ci pe atunci omeni esiti de curandu din jugulu sierbitutii abi invetiassera oativa termini fara ca se fia strabatutu si pana la idei; libertate, egalitate, dreptata, fratietate, le invetiassera inca si sermanii tierani necajiti, in fapta inse vedea intemplanduse cu totulu altuceva.

Sub absolutismu era striusu opritu a vorbi despre drepturi fundamentale; spendiuratorea ungeresca, biciulu rusescu si spionagiulu absolutismului taiese poft'a ori si cui de a mai vorbi despre asié ceva.

Drepturile fundamentale s'au desvoltatu in teoria si in praosa nu numai la elinii si romanii antici preste cativa sesuli, ci si mai alesu in evangeli'a lui Iesu Christosu si in biseric'a lui pana ce iucaleca preste ea despotismulu, carele implu temnitiele si catacombele cu martirii drepturilor.

Anulu 1789 au scosu la lumina drepturile omenesci mai multu si decatu reformatiunea. Poporale subjugate crescute si imbetranite in orbia spirituala completa nu le mai cunoscura, ci multi tienendule chiaru de crime, se sculara cu arme asupra lor, pentruca le mai placea sclavi'a, precum placuse evreiloru cép'a si aiulu egipteniloru cu tota rob'i'a Faraoniloru.

Astadi cateva popora europene au venitu la cunoscuti'a drepturiloru omenesci. Cele mai ferioite din tote sunt acelea, care le primira in asiedimentulu séu constitutiunea lor si jurara ca le voru apara. Intre acelea popora ferioite se póte numera in acestea dile si poporulu moldavo-romanescu. Dupa mai multe incercari indelungate de a si elupta si recastiga drepturiale convenite omului cá omu, cá creatinu si cá cetatienu in fine ajunsera cá se si-le adune in constitutiune, se si le sanotioneze si se jure pe ele impreuna cu Domnulu in 30 Iuniu (12 Iuliu) an. 1866.

Póte fi ca acea constitutiune inca' si are cá orice lucru de mani omenesci, unele scaderi ale sale; cu tote acestea noi nu ne sfim'u a sustiené, cumca natiunea romanésca din Romani'a are intr'insa unu tesauru, carele nu se póte cumpani cu tote avutiile pamentesci cate se afla pe suprafati'a pamentului moldavo-romanescu si in pantecele muntiloru lui Constitutiunea romanésca are in sinesu atata putere de viétia, in catu ea va pune la proba tote calitatile celoru mai eminenti barbati ai natiunii si virtutea cetatiéna a tuturoru pana si a femeiloru, pe o generatiune inainte, inse tocma in acésta consiste calitatea cea mai eminenta a constitutiunii romanesci, pe carea si-o detea insii moldavo romanii.

Acea constitutiune se publicare si in foile romanesci, inse oandu? tocma in dilele dela Custozza, Solferino, Königgrätz, Floriedorf, Prag'a, pre candu mai nimeni nu se potea ocupa cu luorurile pacii, prin urmare si publicarea constitutiunii romanesci a trecut'u pentru alte popora pe aci incolo cá si orice scire efemera. In Americ'a legile fundamentale se vedu pe la tote locurile publice puse in rame aurite, éra in scóle se invétia alaturea cu Tatalu nostru si cu cele 10 porunci ale lui Moise.

Fiinduca romaniloru de aici le scotu ochii mereu cu barbari'a moldavo-romaniloru si li se recomanda din contra legile ungerene dela 1848 cá singure mantuito'e, éra déca nu voimu a le accepta cá pe o evangelia, ni se striga ne'neetatu, ca suntemu dacoromanisti si suntemu denunciati pe tota diu'a la imperatia de vendiatori, de aceea credu, ca va fi bine a mai trage éra si o paralela.

In Dec. an. tr. analisaramu legile ungerene din 1848 si veduramu cata sierbitute mai este in aceleasi; se vedemu acum, cá ce 'si pastrara moldavo-romaniu din tote asiedimentele lor vechi, cum isi formulara drepturile si pe ce jurara. Se intielege ca aici avemu locu de a reproduce numai macsimela de dreptu, éra constitutiunea intréga recitése o fiacare de unde o va gasi*); intru asemenea se lasa si aplicarea macsimelor la judecat'a cititorului.

Dintre macsimela séu adica drepturile fundamentale, pe care este asiediatu constitutiunea moldavo-romanesca fia de ajunsu a reproduce aici urmatórele.

Romanii se bucura de libertatea consciintii,

*) Aceeasi s'a publicatu in Bucuresci si francesce si nemtiésce, inse traductiunea nemtiésca in mai multi articuli este fórté rea.

de libertatea invetiamentului, de libertatea presei, de libertatea intruniriloru (art. 5). Prin urmare.

Libertatea consciintiei este absoluta. — Libertatea tuturoru cultelor este garantata, intru catu inse celebrarea lor nu aduce vreo atingere ordinei publice si buneloru moraluri. Inse

Biseric'a ortodoxa a resaritului este religionea dominanta a statului romanescu. Éra

Biseric'a ortodoxa romana este si remane neatarnata de orice chiriarhia straina, pastrandu' si inse unitatea cu biseric'a ecumenica a Resaritului in privinti'a dogmelor.

Afacerile spirituale, canonice si disciplinare ale bisericei ortodoxe romane se voru regula de o singura auctoritate sinodala centrala, conformu unei legi speciale.

Mitropolitii si episcopii eparchioti ai bisericei ortodoxe romane sunt alesu dupa modulu ce se determina prin o lege speciala. (Acestea tote le affi in art. 21). Mai incolo

Invetiamentulu este liberu. Libertatea invetiamentului este garantata intru catu escerotiulu ei nu ar atinge bun'a morala séu ordinea publica. Se voru infintia treptatu scóle primarie in tote comunele Romaniei. Invetiatur'a in scólele statului se da fara plata. Invetiatur'a primarie va fi obligatóre pentru tinerii romani pretutindenea, unde se voru afla instituite scóle primarie. (Art. 23).

Constitutiunea garantéza tuturoru libertatea de a comunica si publica ideile si opiniile lor prin graiu, prin scrisu si prin presa, fiacare fiindu respundietoru de abusurile acestor libertati in casurile determinate prin codicele penalu. — Delicetele de presa sunt judecate de Jury. Nici censura, nici o alta mesura preventiva pentru aparitiunea, vinderea séu distributiunea oricarei publicatiuni nu se va poté re'nfintia.

Pentru publicatiuni de diurnale nu este trebuintia de auctorisatiunea prealabila a auctoritatii.

Nici o cautione nu se va cere dela diaristi, scriitori, editori, tipografi si litografi. (Acestea se coprinde sub art. 24. Se se compare cu infricosiatulu artic. XVIII ungerénu dela 1848 constatoru din 36 §§-i, carele cere cautione de cate 5 si 10 mii fiorini si diétéza temnitia dela 6 luni pana la 6 ani si glóbo in bani dela 3 pana la 6 mii fiorini.)

Secretulu scrisoriloru si alu depesielor telegrafice este neviolabilu. (Art. 25)

Romanii au dreptulu de a se aduna in pace si fara arme*), conformanduse legiloru care reguléza escercitarea acestui dreptu pentru a traota totu felulu de cestioni; intru acésta nu este trebuintia de auctorisatiune prealabila. Acésta dispusetiune nu se va aplica si adunatoru in locu deschisu, care sunt supuse cu totulu la legile politienesoi. (Cá si in Angli'a, cá ori unde.) —

Acestea se coprinde in artic. 26. Acésta teoria si dreptulu de a petitiona fú declarata mai deunadi intr'unu diurnalu romanescu din Transilvani'a de „fórté periculósa“.

Dupa artic. 27. Romanii au dreptulu a se asocia conformanduse legiloru regulatóre de escercitulu acestui dreptu (Vereinsrecht). Acelu dreptu la noi este restrinsu in mai multe moduri, in catu mai nu sci ce se alegi din elu.

Artic. 28 tiene, ca fiacare cetatienu „are dreptulu de a se adresa la auctoritatile publice prin petitiuni subscrise de catra un'a séu mai multe persóne, nepotenduse inse petitiona decatu in numele subscrisorulu.“

Acestu dreptu firescu n'ar fi opritu nici la noi prin vreo lege, inse fiindu nu este garantatu in modu positivu, pentru poporulu intregu, ci numai pentru boieri, asié s'au aflatu unii despoti mai mari si mai mici, carii nu numai in periodulu proprie numitu alu absolutismului, ci si mai tardiu si pana in ór'a de facia avura fruntea de a caracteriza escerotiulu acestui dreptu de turburare a pacii publice, de revolta si rebeliune, macarca de alta parte se scie curatu, cumca sunt chiaru dispusetiuni mai inalte, care dau voia ori si cui de a petitiona deadreptulu si la Maiestatea imperatésca; apoi este cu totulu alta iutrebare, ca in alu cui nume si pentru ce ai petitionatu; pentruca dupa oricare constitutiune si dupa mintea sanetósa fiacare póte cere numai in numele seu si in alu celoru de catra carii va fi auctorisatu. A-

*) Ungurii pana si la dieta mergea cu sabi'a incinea.

césta se intielege fara nici o polilogia si sofistaria. Vai si éra vai de acelu statu si de acelu poporu, la carele nu este ertatu nici a petitiona. Dreptu oa la noi mai sunt omeni multi, carii au vedutu cu ochii lor, cum petitionea bietului omu se pune pe spetele lui si se bate cu alunulu, pana i se trentina si chartiuli'a si ósele. Éoa asié aru voi unii cá se fia tractati omeni inca si in dilele nóstre.

Dupa artic. 29 sta in voi'a oricarei cetatiéna a armari pe functionarii publici la tribunale pentru faptele administratiunii lor, se prea intielege ca totu intre hotarale trase de lege si cu probe sigure in mana, pentruca se nu cadu tu in delictulu séu in crim'a calumniei.

Artic. 30 opresce estradarea refugiatiloru politici. — In an. 1855 tribunalulu din Sibiuu tramise comisarulu inadinsu la Bucuresci, pentruca se ridice de acolo unu cuibu de seoui, intre carii era si doua femei, mam'a si fi'a, amestecati cu totii in cunoscutulu complotu fórté periculosu, pentru carele unii ajunsera in furci (Horváth, Váradi), éra altii in prinsori grele. Gubernulu romanescu de atunci cadutu in lesinu in urmare a atatoru invasiuni si asupreli privi frumozielu, de langa perdea la tota scen'a aceea. —

— Ferice de moldavo-romani, déca 'si voru sci pretini, apara si pastra drepturile castigat.

Omeni balbaiescu éra si multe despre scopuri dacoromanesci. Éoa adeverat'a Daco-Romania domnilor. Necum armele lui Carolu I. fia macar si 200 mii, dara nici tota puterea Rusiei nu va fi in stare de a cuceri in timpurile nóstre cu acea usioratate, cu care potu cuceri legi si asiedimente umane, intiepte, liberale, bune.

In Austri'a egalitatea de drepturi este proclamatá de repetite ori de pre troncu cu cea mai mare solenitate si este pusu in lucrare, pentru cá toti locuitorii se fia egali in faci'a legiloru; inse nicairi nu este spusu curatu, care sunt drepturile fundamentale garantate asié, in catu puterea fisica brutala se nu cuteze a sparge prin ele. Cum este in acésta privintia mai anume in Transilvani'a si la unguri vomu arata póte altadata, cu tote ca cei mai multi cititori ai nostrii o sciú din viétia.

„Voimu se danu romaniloru austriaci atatea libertati si se le facemu atatu bine, in catu niciodata se nu le vira poft'a de a cauta inafara“. Acestea sunt eventele fostulu ministru de statu cavaleru Schmerling dise si repetite in anii 1861 si 1862 la vreo dóua ocaziuni despre romani; totu acesta este si cela mai díu urma respunsu alu nostru catra toti aceia, caroru le-a oasunatu cá si cum aru fi fermecati, a populariza ide'a dacoromanismului in gazetele maghiare si germane. Totu acesta ne este punctula de intalnire cu „Kronstädter Ztg.“ Nr. 17 a. c. *). Totu din asemenea cauza si cu asemenea scopu ne simtimu indatorati a face inca o singura observatiune tuturoru carii séu din cugetu curatu, séu din vreunu interesu oricare voiescu a face romaniloru bine. Nu cumva se se mai insiele a mai crede cineva, ca maioritátea departe precumpanitóre a acestui poporu ar fi atatu de materialista, interesata si egoista, in catu se salte si se si pérda mintile de bucuria, déca — din ceea ce contribue si elu la statu si la tíera — i s'ar mai da ontatoru cleruri inca cate 30 séu si 200 sute mii, séu i s'ar mai aplica din conationalii sei vreo 2—3 sute functionari, ori ca i s'aru mai infintia dóua trei scóle gimnasiale, séu ce mai sciú eu de care. Bune sunt si acestea si multu trebuintióse; credia inse oricine, ca romanii au invetiatu a cauta si in viitoru si ca ei cunoscu, ca fara garantia de drepturi nimicu nu este siguru in lumea acésta. —

G. Baritiu.

„Concordi'a“ incepuse inca din an. tr. a publica unu ciclu de articuli titulati „Diplom'a din 20 Oct. si emancipatiunea politica a romaniloru“. In Nr. din 31/19 Ian. se publicá alu V-lea articulu. Auctorulu se ocupa mai totu numai cu romanii din Transilvani'a, éra anume in V mustra fórté seriosu si cu temeuri numeróse pe toti aici conduoatori ai romaniloru, carii in an. 1865 au facutu pe natiune cá se si parasésea terenulu celu siguru, legalu, castigatu in an. 1863 si se

*) Articulu de fondu: Siebenbürgen und die orientalische Frage.

intre pe terenul legalu boierescu oferitu lor in an. 1865. „Intru adeveru ca romanii au concepute bizare de statu si de politica. Ei asié credu, ca de cateori unu gubernu se schimba, de atatea ori si politic'a trebue se o schimbi. De oesemplu regimulu din Iulie 1865 ne au denegatu positiunea n'ost'ra de statu, asié dara si noi insine trebue se nio denegamu in faci'a regimului inauguratu ei se incepemu de nou a cerasi nationalitate si limba dela elu. Invetiati odata, ca terenul legalu din 1863 si 1864 si nedependintia patriei sunt compatibile numai cu legile fundamentali din 20 Oct. si 26 Febr. — Eoa conceptele cele sinist'ie ale regalistiloru si deputatiloru romani in ce precipitia au aruncatu pe poporulu romanu etc. etc.“

Acestea si alte monstrari forte aspre, inse forte drepte „Concordia“ le incheie deocam data asié: „Indesierti conducatorii nostrii se nezuescu a mai mulcomi gresielele, oandu cu aceea, ca nu tramitu deputati la Pest'a si bajo-curescu pe cei carii s'au dusu la Pest'a, candu cu aceea, ca au serbatu aniversari'a dilei din 26 Oct. 1863, candu cu aceea, ca tramitu deputati la monarhulu. Tote sunt vane, gresielele comise sunt nereparabili.“

Pana se'si incheie publicistulu „Concordiei“ ciclulu seu, noi ne luamu voia a reflecta pentru astadata numai la urmatoarele impregiarari.

Gresielele comise, remanu gresiele, si inca forte mari, precum le recunoase si „Concordia“, aceleasi inse nu sunt nereparabile, pentruca eoa, cu tote semimesurele nostre, cu tota ametiela in care adusera pe poporu dela Sept. 1865 incoce, timpulu si celelalte popora, era mai alesu croatii ne ajuta ca se soapamu din curs'a in care prinsera pe unii mai anteu la Clusiu, apoi si la Pest'a. Rogamu asemenea pe publicistulu „Conc.“ se'si insemne, ca regalistii transilvani romani domne feresce nu sunt reprezentantii tierii si ai natiunii romanesci, diu inse nici acei vreo 9—10 deputati romani nu sunt si nu potu fi reprezentantii tierii si ai natiunii, pre catu timpulu ei dela natiune n'au nici unu mandatu, nici o instructiune si pre catu timpulu ei inca n'au spusu nimenu din capulu locului, ca pentru care scopu mergu la cutare dieta.

Deca poporulu romanescu si cei carii l'au pusu la cale, au comis vreo eroare grea, apoi aceea fu, ca au luat parte la alegeri, in locu de a siede acasa si celu multu a protesta in contra ne mai auditei proceduri boieresci din an. 1865/6. Noi o diseseramu acesta totu in „Concordia“ inca pe la Iunie 1866, atunci inse era prea tardiu, pentruca cearlatani'a politica apucase aripi si romanii era incalcati.

Astadi conducatorii romaniloru au ocazione minunata de a invetia din conduit'a conducatoriloru Croatiei, cum si din a unoru barbati germani austriaci, precum sunt fostii ministrii br. Pratobervera, Plener si Lasser, betianulu consiliariu de curte Taschek si altii o multime, carii ne invetia in audiulu Europei intregi, ce insemna a'ti apara terenulu legalu castigatu odata, cum si a te feri de terenulu feudalismului istoricu pastratu cu tote restarile din timpurile barbare. — G. B.

De pe **Somesiu** 8 Febr. Sciu, ca veti dori cu sete, ca se indestulam asteptarea publicului romanu cu totu felulu de sciri si actiuni, de cari in capital'a unei tieri neci odata nu pote fi mare lipsa. — Acesta asteptare o justifica multimea inteligintiei romane din Clusiu. — De astadata in se ve impartasimu numai seoretulu publicu, ca unionistii astepta cu sete denumirea ministeriului maghiaru, fiinduca credu, ca biletale de denumire se afla si gata spre subscriere. Lasamu, ca ministerulu Ungariei nu'si pote estinde activitatea s'a si asupra Transilvaniei, unde corón'a administrésa prin guvern provincialu, care pana candu constituanta Transilvaniei nu va introduce cu sanctionarea suveranului o alta forma de guvernare, e legalulu nostru ministeriu, cu un'a cu dooe nu va concede in. nostru mare principe o stramutare atatu de sguduitoria de temelile unei tieri, faunduse unu saltu mortale unilateralu fara a se cautá in adencimea rezultatelor. Pregatiri pentru conducte de tortie si alaiuri, cu care se se face manifestatiuni pentru eventual'a denumire a ministeriului, oredu ca se voru face pretutindinea, pre unde predominu sil'a morala si forti'a unionistiloru, inse acesta nu va demustrá neci odata, ca majoritatea locuitoriloru Transilvaniei e multiamita si se va dá capu plecatu din simpatia ordinariloru unui ministeriu

unionisticu, pe care nu'lu pote suferi neci dreptulu istoricu alu tierii neci autonomia ei, cu atatu mai puoinu sistem'a natiuniloru regnicolare a Transilvaniei, care eschide orce metamorfosa facuta in contra ei. Prin urmare numai o partita vre ministeriu, ad. cea unionistii, ca dela 1848, care facuse atentatu asupra sistemei constitutiunii vechi in contra art. 11 din ea, unde se dice apriatu, ca uniunea natiuniloru (numera acum si pe a romaniloru) pretinde in pertractarea negotialoru dietale urmatoarele:

1. Ut status et forma regiminis ab omnibus intacte observetur.

2. Ut una natio aliam in suis juribus, privilegiis et approbatis constitutionibus sine religionis et personarum respectu conservet, quin vel unius privati oppressionem quilibet praepe-deat.“ Prin urmare numai unionistii au facutu atentatu, cu scimbarea sistemei si supunerea la min. maghiaru. Natiunile nu se soui invoii si intielege la unu asemenea atentatu cutediatu prin fortia, ci ele vreu sustarea sistemei.

Astadi inse cere timpulu si dreptulu cegalu o rectificare numai aici.

Ad. in tecstulu, ce'lu pretinde starea lucrului de acum alu natiuniloru regnicolare, intre cari se afla si natiunea romana introdusa prin art. I de lege sanctionatu in 26 Oct. 1863 si publicatu dupa tote formele lui, trebue se sune punctele de susu cam asia: Statulu si forma regimului se se observe de tote 4 natiunile regnicolare neatinsu si neci o natiune se nu outeze a conturbá pre vreuna din celelalte in drepturile sale de perfect'a egalitate politica nationala, ci tote au oblegamintea fara de neci unu respectu de persone a se conservá intre olalta in neperturbatulu usu alu egalitatii nationale politice, impedecandu orce apasare pana si a unui privatu.

In 1848 repetimu, ca s'a facuta atentatu asupra acestei sisteme, pentruca in contra acestora dooe puncte nu se potea fortiá legea unionii fara de crim'a de tradarea tierii, pentru care se facu atata versare de sange; si astadi cu atatu mai puoinu se pote jigni principiulu sistemei celoru 4 natiuni regnicolare ale Transilvaniei, cu catu ca afara de una partita, partit'a unionistica, majoritatea tierii nu vre se se face complice (convinovata) la o astufeliu de vendiare, tradare si atentare. Asia dara noi transilvanenii se ne asteptamu la continuarea constituantei, care e chitulu infratirii si concordiei intre natiunile regnicolare ale Ardélului, ér' nu la ministeriu; si acesta va feri cu buna séma nu numai o repetire a anului 1848, ci si cea mai din urma incoardare si rivalitate ostila din vatr'a tierii nostre. —

—b— Constitutionalistu.

Clusiu 2 Febr. Asta tótna ordinariatele de Alb'a Iulia si Armenopolea petionara la reg. guberniu, ca se se asemnese salariu pentru unu profesore de limb'a romana la giunasiulu piaristiloru spre a se poté propune ca studiu oblegatu. Comisiunea catolica, carei se impartasi acesta petitiune, isi dede opiniunea pentru resolutiune negativa, ca fondulu studiiloru e detoriu, necum se póta dá salariu pentru limb'a romana. Dela statu inca nu le vine la scotéla, ca se nu intre dispunerea statului la mediulocu cu scurtarea autonomiei. Speramu, ca Maritele Ordinarate voru pasi si mai incolo pana la Majestate, pentruca necesitatea de a se propune limb'a si literatur'a romana la numeros'a junime romana din scolele Clusiuului e cu multu mai pipaia si mai neaparata, decatu ca se se parasésca fara neci o privintia in cultivarea limbei, care in poterea legii patriei are asemenea dreptu a pretinde ca se fia respectata si introdusa or la ce institute ca si maghiar'a, si acesta cu atatu mai vertosu se sperésca, cu catu ca romanii in giunasiulu Blasiului au indetoratu pre natiunea seculia maghiara cu o reciprocitate spontanea platindu din fondu romanescu 2 profesori de limb'a maghiara in giunasiulu loru, si se astepta a li se remesura cu aceeasi respectare de limba si nationalitate din partea fratiloru maghiaro-seculi. —

Teac'a in diu'a de anulu nou 1867.

Epistola deschisa catra amicii si neamicii causei asia numite „Cea traotului Faragau“, respective „Convictulu tractatului Faragau“.

Dooe mi sunt motivele, cari me indamna a ve adresá acesta epistola in publicu: lamurirea adeverului si prin trens'a indreptarea opiniunei publice, apoi unu micu servitiu unei cause de unu interesu adeveratu nationalu.

Otarirea Dvóstra din 19 Dec. 1863, ca se redioati in Blasiu, in pi'a memoria a laureatului nostru poetu Andreiu Muresianu, unu convictu, si-a aflu apretiuire caldúrsa in intregu publiculu romanescu; dovada sunt contribuirile, ce decúrsera de tote partile.

Acelu publicu inse, pre care 'lu a'ti inflacaratu cu sublimitatea ideii Dvóstre, astepta cu totu dreptulu ca cuventulu se se face trupu si puritatea causei se nu se patese, éra memori'a patronului Dvóstra, se nu se profanáza.

Dar' ómentii sunt cu gresiele, asia d. e. ave'ti si Dvóstra gresielele, cu tota superioritatea causei.

O privire scurta in istoria causei „convictulu tractatului Faragau“, ne va conduce la adeveru, concede'ti mi inse, ca se ve spunu inainte, cumca celu mai mare reu acestei cause, l'a facutu amestecarea cauzelor private si ure personala, in trebile tienatóre de o cauza cu natura de totu publica, cari v'au impartitu poteterile acolo unde trebue se fia unite, au facutu pre aceia, cari erau cei mai zelosi conlucatori intru realisarea ideii Dvóstre, de inimicii cei mai stricatori, cu unu cuventu, v'au condusu la aceea, de v'ati mascaritu unulu pre altulu prin diurnale publice, ma v'ati silitu a 'negri, cu tote ocaziunile date, cu neadeveruri, nu numai pre aceia, caroru are de a'si multiami caus'a tota esistentia sa, dar' si pre de aceia, cari n'au luata nice o parte conducátore in caus'a numitulu convictu.

Cu de aceste n'ati pastratu nici pre subscrisulu, a'ti facutu inse si faceti celea mai mari nedreptati autorului ideii si conducatorului causei, proprietariului din Teac'a Gregoriu Vitezu. —

Incatu se tiene de celu din urma, densulu tota activitatea s'a si tote intrigile tiesute in contra aceleia, le-a defasiuratu din destulu in Nrii „Concordiei“ 56, 57, 58 si 59 din 1865.

Inimicii sei la computulu seu, datu in publicitate si la alte tote cate s'au sorisu, pre langa acelu computu, nu au respunsu nimic'a; de aici apoi totu omulu nepartinitoriu trebue se vina la convingerea, cumca plenipotentiatulu Gr. Vitézu, a defasiuratu o activitate intru adeveru de admiratu si cumca cei cari erau chiamati, ma chiaru si obligati de a'tu sprigiuni, prin adversitatile loru, nu numai au impedecatu realisarea scopului dupa programulu avutu, ci au provocatu si alte calamitati stricatoré causei.

Eu, care cunoscu caus'a mai de aprópe, vi-o marturisescu in publicu, cumca tota stricarea aceleia, dupa cum dreptu observéza computulu citatu, i-a venitu din portarea reactionaria a protopopului tractulu G. Chetianu si a consociloru lui.

Dvóstra ati mersu cu plenipotentiatulu in ast'a cauza mana in mana, pana candu a venitu lucrulu la raspunderea obligamentelor facute.

Pana candu s'au facutu subscripsiunile si pana candu s'au gatitu documentele obligatóre, ve intreceati unulu pre altulu in activitate si ve siliati facare a premerge celualaltu cu oesemplu bunu, engetandu de bunaséma, cumca cu atata ati si ziditu convictulu doritu; dupace inse ati vedutu, cumca plenipotentiatulu tractulu, carele 'si angagease onóre in publicu, pretende dela Dvóstra schimbarea vorbei in fapta, dupace a'ti aflu, cumca G. V. cu plenipotentia, care i a'ti dat'o la mana, ea se nu remana batjocuritu in publicu si inaintea ven. ordinaristaru caroru lo dete asecurarea, cumca caus'a va esi la finitulu doritu, a facutu pasi, ca se ve constringa la implinirea obligamentelor pre cale judecatorésca, v'ati intrebuintatu tote poterile, ca realisarea causei se o impedecati.

Urmarea a fostu, ca plenipotentiatulu G. V. v'au silitu la implinirea datorintiloru prin judecata.

Prin acesta v'ati aflu forte neindreptatiti. — A'ti imprastiatu deosebite inviniri, unde numai vi s'a datu ocaziunea, cari in urma se reduceau la refrenulu „G. V. si cu asesorulu ne manca banii“.

Cumca G. V. n'a mancatu banii adunati spre edificarea convictulu, dovedescu computurile de densulu date in publicu si anumitu dupa publicarea din Nrii „Concordiei“, mai susu citati, capitalulu convictulu éra in Iuliu 1865, 2237 fl. 55 cr. v. a. — éra in Iunie 1866, dupa publicarea din 46 a concordiei, 2615 fl. 38 cr. v. a., si asia in unu restimpu inca nu de unu ann, capitalulu a orescutu cu 327 fl.

83 or. v. a.; — o economia intru adeveru de laudatu.

Cetésca apoi celu nepartinitoriu si computulu lui G. V. din Nrii 89 si 91 ai „Concord.“ dia 1866 si va aflá cumca acést'a causa din ce in ce opata mai multa potere de vietia; — de aici nici asesorulu nu a potutu se dè lui G. V. altu ajutoriu, de catu inaintatoriu pentru cauza, si nici decatu nu l'a potutu ajutorá spre mancaru baniloru.

Spre a fi justificatu inaintea publicului, din cauza ca din mai multe parti mi s'a sioptitu, cumca mi se iea in nume de reu „de ce nu me silescu eu, de nu alta, prin capacitari, se scapu caus'a din desolutiunea in care se afla“, voi se impartasescu cetitoriloru, cumca eu, cu tóte sfaturile facute in ast'a cauza pana acuma, am ramasu pre diosu.

Inainte de a impartasi vreo oateva incercari facute spre a reduce caus'a in calea pabei si la cointielegeri fratiesci, membrii fruntasii in o siedintia a loru tinenta in 14 Martiu 1865, au otaritu a me eschide de a participá in afacerile causei sub pretestu, ca nu sum nascutu in tractulu Faragaului, de unde apoi tóta conlucrarea mea, a potutu se fia numai cá a unui nemembru, consultativa.

Pucine sfaturi mi s'au cerutu in ast'a cauza.

Asia in inceputulu lui Martiu 1865, candu inimicitiele intre dlu viceprotopopu G. Ch. si partit'a sa, facia cu G. V. si partit'a sa nu numai incurcasera caus'a de desperatu, dar' o trantisera din culmea sublimitatii ei, in bratiile intrigiloru si resbunariloru private, avui onórea de a fi cercetatu prin dlu viceprotopopu tractualu si vicepresiedinte alu insocierei G. Ch. si rogatu, cá se mi dau opiniunea: cum s'ar poté reduce caus'a la cursulu seu normalu, ca densulu si maiortatea contribuentiloru, nu suntu multiamiti cu conducerea plenipotentiatului G. V. si au téma, cumca banii adunati si aflatori in administratiunea aceluia, ar fi in periclu si-e téma, cumca voru fi subtrasi scopului, pentru care suntu meniti.

Dupace ne-amu desfasuratu parerile imprumutatu, opiniunea mea merse intr'acolo, cumca caus'a se poté reduce la statulu ei normalu, déca partitele se voru contopi intr'un'a si se voru face dispozițiuni garantatóre de esistentia fondului si pentru intrebuintiarea lui spre ajungerea scopului, pentru care este menitu.

Asia am propusu, cá dlu prot'a se conchiame, catu de orendu, soborulu tractului, — același se céra dela plenipotentiatulu G. V. ratiotiniu, — se aléga unu comitetu, insarcinatu cu conducerea causei mai departe, si se incredentizeze manipularea baniloru acelu membru alu insocierei, care va fi in stare se lege cautiune ipotecaria. — (Va urmá.)

UNGARIA. Pest'a 6 Febr. Cris'a ministeriului denumindu se apropia de fine. C. Andrassy si Deák fura conchiamați la Vien'a si diurnalele din Pest'a ne si antuia, ca ministeriala respunditoriu unguerescu e compusu din c. Andrassy cá presiedinte, Somsich la interne, Lonyay la finantia, Horváth la justitia, Wenkheim la aperarea tieriei, Gorove la comerciu, c. Mikó la comunicatiune, Eötvös la cultu si invetiamentu. Se mai scrie cumca prin Deák se va face cunoscutu tieriei unu mesagiu pentru deplin'a restitutiune.

— Mai circula si fain'a, cumca ministerialu maghiaru va cere dela dieta pe unu restempu órecare, unu feliu de indemnitate cu scopu de a luá mesurile pentru constituirea tieriloru tienatórie de corón'a Ungariei.

Nu scimu ce atituda va luá ministerialu facia cu provinciile ce se tienu de corón'a St. Stefanu; atata inse scimu, ca neci maiortatea Transilvaniei, neci Croati'a nu'lu voru recunosce de vóia buna neci odata cu pretiulu jignirei celei mai pucine a dreptului seu de autonomia si nedependentia provinciala facia cu Ungari'a. Noi credemu, ca neci chiaru maghiarosecuii nu voru suffá toti in cornulu fusionistiloru dela 1848 si partit'a fusionistica va remané singura sluga plecata a ministeriului. Noi explicamu indemnitatea ce vré se o céra ministeriulu asia, ca constandu elu din barbati mai moderati voru aflá neaperata trebuintia si o necesitate neincungiurabila a eesopera una escriere

de alte alegeri la diete, si asia a inceroá unu feliu de compromisu in caus'a uniunei. — Resultatulu intregului compromisu inse nu va fi altulu, decatu revisiunea legiloru din 1848 astu feliu, cá uniunea se remana ceea ce a fostu inainte de 1848, ér' fusiunea se se arunce in abisulu fictioniloru si apoi „clara pacta boni amici“, déca nu va fi comunistu, cá se se intinda la jignirea catu de pucina a drepturiloru ce le posedemu, din care neci dupa lupte de sute de ani nu vomu concede neci una jota, ca concedendu una jota, vomu remané nulla suprematisata. —

AUSTRIA INFER. Vien'a 5 Febr. Ministeriulu a tinentu in 1-a una conferintia sub presiedintia Mai. Sale imperatulu, care durá pana la 6 óre sér'a. — Din acést'a siedintia a esitu in publicu, cumoa invoirea cu Ungari'a ar fi a se luá cá o facta complementa in reprezentantia tieriloru de dincolo de Lait'a (in Vien'a) in urm'a securitatii punctatiuniloru invoite, precese si aprobate. Ministrulu de Beust tinentu dar' de prisosu senatulu extraordinariu si propuse conchiamaarea senatului angustu, cá acesta se tramita delegatiunea. — Ér' nevenindu cechii si polonii la senatulu angustu se se escria alegeri direpte. C. Belcredi nu se poté invoi la acést'a si si dete demisiunea. De atuncia neci cá mai luá parte in ministeriu si „Presse“ scrie, ca demisiunea s'a si primitu si br. Beust a si luat presidiulu ministerialu. —

Cronica esterna.

ROMANIA. Bucuresci. Aici ni-a sositu unu telegramu din Iasi, cumca Alteti'a S'a Domnitorulu sosindu in 30 Ian. pe la 5 óre in Iasi a fostu primitu cu fórte mare caldura si cu strigari de bucuria, ér' séra orasiulu fú iluminatu serbatorescu, si Mari'a S'a se preamblá prin orasiu, pre diosu, aclamatu de poporulu, ce'lu intempiná. In Iasi inca daru Alteti'a S'a cá ajutoria la cei strimtorati de mediolócele vietiei 1000 galb. A 2-a di primí principele tóte auctoritatile militari si civili, ér' pe la 4 óre pre consuli, cari 'lu salutara dimpreuna cu personalulu cancelarielor respective cu totii, a-fara de anglulu.

— In Bucuresci tóte foile publice imputa ministeriului, ca nu se apuca mai cu seriozitate si mai resolutu a vindeca ranele cele vechi ale tieriei, si 'lu provóca, cá se vindece totu ce e bantuitu in ramurele administratiunii si alu justitiei, sterpindu ab surile cu seriozitate fara distinctiune de persóne, si se aduca odata imperati'a moralitatii si a respectarii santianiei legiloru.

— Senatulul romanu a facutu propunere, prin care se cere a se respinge de a siedé in senatu episcopii, cari sunt numiti si nu alesi. Guvernulu a datu senatului proiectulu de lege pentru alegerea capiloru besericesoi. Senatulul a votatu si proiectulu desfiintarii monopolului tutunului.

— Comisiunea imperiala a espusetiunii din Parisu insciintiésa pe delegatulu comisariu alu Romaniei, cumca deschiderea espusetiunii se va face nestramutatu la 1-a Aprile, pana candu au se fia tóte lucrurile gata. —

In caus'a orientala neci o diversiune noua. Singura Greci'a si urca ostasimea acum la 41.000, ér' Itali'a inca nu vré a remané inde-reptu in actiunea causei orientale, spre care scopu a-e de cugetu a pregati vreo 10.000 ostasi. — Admiralulu Persano fú condamnatu la pedépsa, inse pre o corabia amerioana a fugitu in 30 Ian. la Americ'a. —

29,398. 1866.

2--3

Escriere de concursu.

In urm'a prégratiosului decretu regescu din 20 Decembre an. tr. Nr. aul. 5230 1866 se publica prin acést'a concursu pentru ocuparea duoru catedre de profesura la academi'a regia juridica din Clusiu, unde esista unu cursu trianale si patruanale.

Pentru determinarea competintieloru profesoriloru acestora in modu analogu cu salariale profesoriloru aplicati de mai nainte s'a luat de cinsura mesur'a de salaria prescria cu préinaltu rescriptu din 24 Aprile 1852 si cu decretulu din 4 Octobre 1850 bul. imp. Nr. 380 pentru academiile c. r. din Ungari'a, dupa care

voru avé profesorii publici ordinari unu salariu anuale de 1050 fl. v. a. cu dreptulu de inaintare la 1260 fl. si 1470 fl. v. a., dupa fiesce care 10 ani de servitiu cá profesor ordinariu publicu si unu pausialu din didactru de una camdata determinatu in sum'a anuale de 105 fl. v. a. Salariulu anuale alu unui profesoruestraordinariu e stabilitu in suma de 630 — 945 fl. si unu pausialu de 50 fl. pentru propunerea obiectelor de invetiamentu, care voru fi definitivu incredintiate unui profesoru afara de obiectele sale nominale se voru asemná remuneratiuni anuale de 210—420 fl. v. a.

La academi'a regésca juridica din Clusiu se voru propune in limb'a maghiara urmatórele obiecte de invetiamentu:

Istori'a dreptului romanu, institutiunile si pandepetele, istori'a dreptului si a imperiului germanu — istori'a austriaca, dreptulu privatu universale germanu, istori'a dreptului transilvanénu.

Dreptulu privatu maghiaru si sasescu, dreptulu feudale si estetic'a, filosofi'a dreptului.

Dreptulu canonicu-rom. cat., dreptulu eclesiasticu alu protestantiloru, dreptulu penale austriacu si procedur'a penale, dreptulu civile austriacu, procedur'a civila austriaca, — dreptulu comerciale si cambiale, dreptulu montanu, politic'a administratiunei interne, scienti'a administratiunei politice austriace, scienti'a finantiala dimpreuna cu legile finantiale, statistica austriaca si economi'a politica.

Voitorii de a concurge la acestea dóue posturi de profesori au a tramite cererile loru de competintia adresate catra acestu Guberniu regescu, — in casu candu ar fi statinoti la vreo academi'a juridica pe calea directoratului alu acelei academie, — ér' candu aru sta in vreunu servitiu publicu, pe calea presiedintei loru; in casulu contrariu inse de dreptulu directoratului academie regesci juridice din Clusiu si a documentá intr'en-sele etatea, relegiunea, portarea morala si politica, — absolvarea studioru recerute, — depunerea doctoratului, apoi casualmente depunerea esameniloru de concursu séu edarea si scrierea a vreunui opu literariu, intrebuintiari'a loru in statulu invetiatorescu avutu pana acum séu in servitiu publicu si deosebitu despre cunoscintia limbelor.

Competitorii au mai incolo a insemna cu tóta esapitate in cererile loru obiectele de invetiamentu, pe care voliescu ale preda; e de a se observá si acea ca, dupa ce istori'a dreptului si a imperiului germanu, pandepetele, dreptulu privatu universale germanu, dreptulu feudale, — etic'a, filosofi'a dreptului si politic'a administratiunei interne se numescu atari obiecte, care se voru suplini din partea corpului profesoralu academicu deja esistendu pentru cursulu patruanale infintiatu cu inceputulu anului scolasticu curente, — competitorii respectivi au a determina de osebi pre langa acele obiecte, care voru alege din titlulu celoru numite mai susu, obiectele care le voru volii ale preda dintre aceste la urma mentionate.

Mai incolo se observedia si acea, cumca concurentii respectivi voru avé a primi deocamdata dupa impregiurari nu numai denumirea de profesor ordinariu séu extraordinariu, fara si denumirea de profesor supleto, in care casu se stabiléza unu salariu anuale de 700 fl. v. a. cu acelu adausu, cumca respectivulu i sta calea deschisa a cere dupa documentarea capacitati sale practice denumirea lui de profesor ordinariu — intielegunduse de sine, cumca timpulu petrecutu in acést'a calitate se va computa in timpulu servitiului profesoralu de stat.

In urma se recomenda cá una conditiune recomandava la candidatiune depunerea doctoratului, séu celu pucinu una atare calificatiune, pe temeiulu careia se se póta castigá gradulu doctorate in timpulu celu mai scurtu. — Abilitatea aratata la una facultate juridica séu la vreuna universitate inca se va considera.

Despre acést'a se incunoscentiadia competitorii cu acea observare, cumca cererile loru documentate in modulu indicatu mai susu se le predé la directoratulu numitu pana in 12 Martiu a. c., care e terminu desftu pentru predarea cereriloru de competire la aceste posturi. —

Clusiu in 24 Ianuaru 1867.

Dela Guberniulu reg. transilvanu.

Cursurile la bursa in 8. Febr. 1867 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 9 cr. v.
Augsburg	—	—	127 „ 25 „
London	—	—	128 „ 75 „
Imprumutulu nationalu	—	—	61 „ 75 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	64 „ 40 „
Actiile bancului	—	—	747 „ — „
„ creditului	—	—	177 „ 30 „

Obligatiile desarcinarii pamentului in 5. Febr. 1867:

Bani 68 — — Marfa 68 50